

РОЗДУМИ В ОЧІКУВАННІ НАБРИДУ

Роговий Ю.Ф. Листя опале : Тривірії-хоку. – Полтава : Дивосвіт, 2018. – 204 с. + 16 с. вкл.

«Листя опале» – дев'ята збірка тривірішів Ю. Рогового, яка традиційно акумулює розмисли над гармонією природних процесів, спонукає до збереження родової пам'яті, апелює до любові й літературної творчості як сенсу людського буття. Чи відрізняється вона від попередніх («Людина вміла», 2017; «Дорога додому», 2016) і чим? Впадає в око усвідомлення щемкого єднання природної невідворотності згасання із радістю нового буття: «Брунька маленька до гілки тулиться. Зна, що листком спаде?» («Брунька»). Це мотив внутрішньої потреби набутися разом, коли вектори розвою-буання і межового прозріння у власній проминальності проектується з одухотвореного флористичного світу на світ людських стосунків («Листя по стежці, вже натоптаний кимось, шукає когось»), а буденно-прозаїчні істини набувають афористичної форми і вражають простотою вербального вираження з глибинним змістовим кодом: «Листя опале жовте тому, що його сонце спалило» («Полум'я»). Сонце із джерела енергії перетворюється на ката. Ідея державотворення як храму суспільної гармонії обертається офірою для найкращих.

У підтексті збірки мотив згорання відлунує то епохою «листопаду», тобто природного коловороту, то стає пуантом шістдесятництва, де смерть диригує оркестром почувань, думок. Без цього низького больового порогу, без екзистенційного помежів'я неможливо досягнути ні лаконізму вираження глибин синівської любові, ані дуальності людського життя.

Метафоричний образ листопаду сприймається як кода ініціації матеріальної енергії в метафізичну, коли закономірна ревізія творчості і звернення погляду до духовно найближчої людини – батька. І, звісно, до його літературних побратимів, зокрема Григора Тютюнника. Не зупинятимусь на гідній наслідування в письменницьких колах ролі незабутнього Григора в оприлюдненні роману Феодосія Рогового «Свято останнього млива»: гадаю, такі речі мають бути хрестоматійними у побудові стосунків, відмінних від панібратських публікацій у ЗМІ та практики нинішніх нагороджень.

Із філософською іронією чи їдким сарказмом – на читацький розсуд – сприймає Ю. Роговий вимушене ярмаркування фейсбучного літературного товариства: «Ау, письменники, долярові дояри! Спродались вдало?» («Торгаші»). Його самоіронія викривальна і водночас, як це не парадоксально, рятівна: «Собі не набрид – значить, треба ще жити... «Набрид» чекати» («Набрид»).

Запитальність майстра хоку мультя для сумління: «Практично кожен стає тим, ким так хотів. Завжди СОБОЮ?» («Сутність»). Наскрізне в часі самоусвідомлення («Зіжмакати б час та й собі під ноги – щоб знав, як спішити») торкається аж останнього зблиску земної присутності («Друзів меншає. Скоро самому ставатиме згуртовувачем»).

Звісно, доцентрова зосередженість породжена страхом. Так тлумачить екзистенціальна філософія. Але в Ю. Рогового це не страх смерті чи страх забуття, зумовлений нереалізованістю планів («Всю душу тривірії / душу мою терзали – / мале, а люте»), – болить йому неопублікований батьків доробок. Коріння природи його страху варто шукати в державній політиці в галузі

культури: «До чого дійшло: написати – не штука. Видати – диво» («Диво»); ба більше – письменник указує на першопричину недержавницького підходу до розбудови України: «Справа не в тому, мабуть, хто пастух. Більше – стан полонини». У зв'язку з цим пригадалися роздуми гетьмана Петра Дорошенка з роману А. Мороза «Хоть», що *міг би стати травою. В час Великої Руїни. Чому ж не став?* Здається, я теж мимоволі відтворила форму класичного, за Ю. Роговим, українського тривірша: сім повнозначних слів, символічні одухотворені образи, доцентрова запитальність як спосіб виявлення концептуальної сутності реципієнта. А справді, чому? Бо трава від вітровію лише хилиться, а дуби... – дуби тріщать, бо саме на їх раменах тримається українське небо.

Попри всі умови, несприятливі для оприлюднення художньо-філософських прозрінь, напружена внутрішня робота Ю. Рогового заряджає оптимізмом і вірою: боротьба за самоствердження особистості триває в активній «сродній» праці, що фіксується в небуденних прикметах: «Зрушилось щось: тривірші натовпом на папір просяться».

Антоніна Царук

м. Кропивницький